

Nro. 41.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL

*Közt Bétsden, Pénteken Novembernek 19-ik napján
1802-ik esztendőben.*

B é t s.

Nyitrai Püspök, Fő Tisztelendő *Fuchs Xaver* Ferenéz Ö Excelléncziája, mind Belső Titok Tanácsos, tegnap előtt tette itt le a' hitet.

Felséges Urunk az *oltsóság* tárgyazó, és itt eddig fennállott Udvari Kommissiót meg szüntetni, és ennek foglalatosságait rész szerent az Alsó Auszriai Kormányzékra, rész szerent az Egygyesített Udv. Kantzellariara bízni méltóztatott.

A' Trienti és Brixeni Fő Papi megyéknek el foglaltatások felől, az ez eránt tétetődhető további vég-határozásig, eddig volt Tyrolisi Kormányozó *Gr. Bissingen* úrnak, rendelést tenni jónak találta eö Felsége.

Magyar Ország.

Aradról Octob. 20-ik napján. Ezen folyó hónap 4-ik napján, a' N. Várad Püspöki Káptalan, gyökeres régiségére, és a' Frantzia háború alatt tett feles érdemeire nézve, Ő Csász. Kir. Fellegetől, különös megkülömböztető jelt nyert, melly nagy méltóságú *Kondé Miklós* Püspök Ur Ő Nagylága által függesztetett a' Káptalanbéli Uraknak zöld és veres színű tsinos pantlikánál fogva a' nyakokba. Az e' napon, mint koronás Királyunk neve napján tartatni szokott egyházi és világi díze készület közt ment ezen tzeremónia végbe. — Ezen megkülömböztető jel egészen aranyból van készítve, nagyságára nézve hasonló egy tallérhoz, kerek mint az, mellynek egyik oldalán Sz. László Király lóháton ülve, magyar palástban, 's kezében királyi pálczát tartva, szemléltetik. (Ezen Püspökséget Szent László Apostoli Király fundálta, és ottan is temettetett el.) Más felől a' két uralkodó Fellegeknek nevek, és az elzendő száma vannak felmettsetve. Ez a' jel, a' mint felyebb mondám, egészen arany, hanem a' mostani izlés izérént, a' tsillag udvarában fejeit színű értzezés láttatik. — Ezen emlékezetes ajandéknak dízei ésére Aradon lakó *Perecsenyi Nagy László* Ur igen szép deák verseket írt, mellyeket a' Magy. Kurir Erd. Olvasóival közleni, el nem mulatunk.

Aradon, Novemb. 8-ik napján. A' közelebb múlt October hónapban Demeter napján ezen T. N. Arad Vármegyebéli Buttyin M. városban egy, három izben két pertzenés alatt megrendülő földindulás tapasztaltatott; a' mely helység nagy bértzek közt fekszik. Ettől fogva a' *Bihari havasok, Vaskóhi, Belényesi*, és tovább a' *Várad* hegyek alatt nevezetesen Fő T. *Gyoroky Edlspácher Miklós* Kanonok Ur által szobjában ezen rendülés, *Menytár*, vagy is *Lusztérjeinek* mozgásain szem-

léltetett. — Ezen tudósításomnak alkalmazható-
 val Erdélyből, Fels. *József* Fő Hertzog Huszár
 Magyas Ezredgyebéli Fő Hadnagy *Tóth Ferencz*
 Ur, erre *Győrbe* haza utazni szándékozván, bi-
 zonyította: hogy a' tisztelt vitéz Ur *Hunyad* vá-
 rossból jönn; a' hól ezen földindulás is tapasztal-
 taltatott; sőt *Szebennél* kezdvén mindent a he-
 gyek mellett lévő helylégekben jelengetvén magát,
 rendezte a' földet. Úgy fellyebb *Enyed* városá-
 ban, midőn a' piacon némelly hadi tisztek legé-
 nyeket, 's katonáikat rendbe szedték, talpon ál-
 tokban a' kalpagjokhoz kapdostak, nem tudván
 ingadozások o át. Itt 2 minutáig tartott; a' hol
 a' piacon áruló koffintók órokra, homlokokra
 bugdostak — a' bor ivók pedig a' kantsókat ke-
 zeikből kiejtették; és több ily rémülést okozó, tan-
 torgó andalgás vétetett észre. — Félő! hogy itt
 is — mint Anglia vidékein, valami fertő, vagy
 tenger felnefakadgyon!

Ezen föld' melzize elágozott rázkódásának
 a' vólt a' ki menetele: hogy a' betsületes Báná-
 ti szelek nagy morgolódással meg indulván, a' fo-
 lyó November napjainak elején 3 napi folyvást
 tartó sikeres esőzés vólt, annyira, hogy az utak
 felfakadtak, 's majd járattlanok — a' vetések ta-
 valzi szin köntösben viritanak — a' mezők, szék-
 földek, dombok, völgyek megújúlván zöld pázsi-
 ban öltöztek, és a' köönség szive a' jóltévő ter-
 mézet alkotójának hálaadással áldozott!!

Most bórongó, Szeles, lanyházó, és néha fé-
 nyes napok járnak itten, és a' közelgető *Hóld*
 planéta szierint, nagy reménység emelkedik a' jö-
 vő esztendőbéli jó terméstől és bő égről: csak a'
 télből marhainkkal kíván szoroghallúak —

Erdély Ország.

Uzon, *Octob.* 28. dikén. — Itten Háromszé-
 ken a' Bartzaságon, 's talám Erdélynek nagyobb

részében, Oktobernek 26-dikán délután egy óra-
kor oly nagy földindulás volt, a' milyent Há-
romszéken talám eleink is soha nem éreztenek.
A' Czofalvi, Baratósi, Kökösi, és Dobolyi tor-
nyok leomlottak; egy templom, 's egy torony fints
Háromszéken, a' melly meg ne hasadozott volna,
sok ellenben vagy némely résziben vagy egészen
leomlott. Hidvégin a' Gróf Nemes Adám úr
nagy épületinek első oldala (frontispiciuma) le-
omolván, egy legényt és egy szolgólót agyon-
üött. Brassóban is sok házak, boltok, meg re-
pedeztek: hanem a' tornyok, templomok, a' Ba-
rátokén kívül, melly nagyon meg romlott, meg
maradtak. A' kazárma úgy öszsze repedezett,
hogy a' katonákat be ölle ki kellett költöztetni.
A' föld rengése tartott leg alább 3 — 4 minutát.
A' második megrendülése olyan volt, hogy az
emberek, a' kik valamihez meg nem fogódtak,
lábaikról majd mind a' földre estek. — Itt a' Gr.
Mikes János úr' épületeiben leg alább is tett két
ezer Forint árrú kárt a' földindulás: hanem se-
rentsére ember egy is sem meg nem sértetett sem
meg nem holt.

Frantzia Respublika

Páris, Nov. 3-dik napján. A' Párisba ren-
de'tetett Anglus Követ Whitworth, Calaisba meg
érkezett és útját Rouen várossán kereszti vette Paris
felé: hanem az Országglószéknek szokásban lévő
rendtartásai és udvari ceremóniái nem engedték
meg, hogy Rouenben az Első Konzúlnak magát
bé mutattathassa.

Az az alytali portzellán készület, mellyet az
Első Konzúl, Anglus Minister Lord Havkesbury
számára ajándékban készítettett, feljül halad min-
den egyéb e' féléket. Száz ezer Livrákra be-
tsülik.

Rouen Octób. 31: dik napján. Az Első Konzúl tegnap délután ágyúdörgések és harangszó közben jött bé ide. A' Polgármestert, a' ki a' város' kultsával eleibe ment és azt néki ajánlotta, bé ültette a' szekeribe, így szollván: Én az ur' személyében tisztelem ezen városnak lakosságait. A' szekerit Bonaparténak a' nép vonta bé a' városba. — Ma délelőtt előbb a' város környékeit vizsgálta meglóhátan, és azután templomba ment misére az Első Konzúl: a' honnét kijöven a' városi nép mutatta bé néki a' szokott ajándékot, a' melly 40 gyümöltsel töltött skatújából és 40 palatzk borból állott, eleibe terjesztetvén, hogy ennek a' városnak egy régi ösi szokása volna az, hogy az Ország fejének ilyen együgyü ajándékkal kedveskedjék.

Páris Nov. 2: ikán. A' vólt nevezetes Frantzia Minister *Calonne*, Párisban a' múlt Oktob. 30: dikán meghalál zván, az ide való irók ezeket jegyzik meg felölle: Az utólsó Király idejében eleinten Metri fő Királyi Bévévő, annakutánna Finántziai Minister vólt, a' midön abban állott volna hivatalos foglalatosságá, hogy a' Finántzia sebeit, a' mellyeket azon, az ő előtte vólt Minister *Necker* ejtett vólt, meg gyógyítsa. Ő javasolta a' fundusra vettető adót; 's mint vélni lehet, és mint állítják, ő vólt a' Notabelek öfiszegyüjtetéseknek oka is: hanem a' revoluzionak békövetkezése után Angliában kénteleltetett menedék helyet keresni magának. Vádoltatik, hogy az Artéziai Grófot, miután ez az országot oda hagyta volna, Turinban felkeresvén, Coblentzbe hívta, és itt a' kibujdosott Frantzia Nemeseknek öfiszegyüjtések által a' Contrarevolutziót elintézte. Azt bizonyoson tudják rolla, hogy feleségének, a' ki egy igen gazdag aszszony vólt, egész vagyonyát, a' Coutrarevolutzióra fordította. Abból azonközben, hogy mind ezekután is Frantzia országba visszabó-

tsáttatott, és a' kibujdostak' laistromából is kitö-
rülte, nem egyéb, hanem csak a' mostani or-
szágfőnöknek nagy politikai előre és mezzre-
való látáson fundálódó engedelmessége, tüdöklik
ki. Hogy nagy Ministeri 's nevezetesen Finán-
ziai belátás béli talentommal bírt legyen, senki
nem tagadja; csak azt mondják, hogy nagyot hi-
bázott önmön maga ellen, midön az Amerikai
költségés hadakozás után, mellyben sok Frantziá-
kat a' szabadsággörzétől meg szédülve lenni szem-
lélt, 's nevezetesen *Necker* után, a' Finanziái Mi-
nisterséget magára vállolta.

Miuthogy ezen maga ideje béli nevezetes
Ministernek meghalálózása és az Első Konzúl
Rouenbe való útazása, azon egy időben estek,
az Ujságírók egy történetet melegitettek fel a'
meg hólnak élete béli nevezetességei között, a'
melly akkor esett, mikor 16-dik Lajos Király
a' Frantzia napnyugoti tenger partnak, 's neveze-
ten Cherburgnak megnézésire útazott el, mint
most az Első Konzúl, Parisból. A' *Calonne* el-
mellége, ezt az alkalmatosságot sem bocsátotta el
a' nélkül, hogy magának egy új utat szerezzen
a' Király kegyelmességének és az udvariaktól va-
ló bámultatásnak meg nyerésére. Egy olyan
útazó mappát készített a' Király számára, a'
mellyen Páristól fogva Cherbourgig az egész út-
ban találtató minden városok, faluk, kastélyok, falu-
si, nyári szállások, majorok, le rajzólva, a' birtoko-
lokak neveikkel, ezeknek érdemeikkel, dicséretet
érdemlő tselekedeteikkel, a' Király kegyelmeihez
lehető reményekkel, &c, leíratva, izemléttet-
tek és olvastattak. Az útazó udvariak bámultak
rajta, miként tudósított volt a' Király előre
minden lehető környülállásokról, sokak pedig,
a' kik a' Királynak ezen útazásában, dicséretet
és egyéb jutalmakat nyertek, közzönték a' *Calonne*
ne gondoskodását. —

Az előtt tsak kevéssel törültetett ki *Cálonne* a' kibujdostak laistromából, hogy e' minden busdosók' világából az örökkevalóságra által költözött.

A' még máig is Párisban tartózkodó Lengyel Generál *Kosciuskó* születése napját nagy vendégség által innepelték az ő barátjai, nem rég, Chantillyben. A' jelenlévők között nevezetesek voltak, Gen. *Lafayette*, a' tudós *Monge*, *Berlier*, és sok mások.

Tapasztalván a' Párisi Orvosok, hogy, ha azon időben, mikor valahol a' gyermekhimlő erőssen uralkodik, a' tehénhimlőztetés folytatatik, némely gyermek' testén a' tehénhimlőn kívül gyermekhimlő = hojagok is személtetnek: erre nézve egy írást adott ki Párisban *Doktor Collon*, mellyben azzal biztatja sok tapasztalásai után a' szüléket és a' tehénhimlő = béoltással bajlódó Doktorokat, hogy ettől a' jelenéftől meg ne ijedjenek, mert ez nem egyébből esik, hanem tsak, hogy mikor a' tehénhimlő a' gyermekbe béoltott, a' gyermekhimlő = méreg már bele kapott vólt a' gyermek' véribe, és haszintén ilyenkor a' tehénhimlővel egygyütt a' gyermekhimlő is ki üt, tsakugyan nagyot változtatott amaz ennek a' tulajdonságán, 's a' tehénhimlő = oltás ilyenkor is igen hasznos. *Dr. Collon* fontos példákat és tapasztalásokat hord elő állatásának igaz vólta felől.

Párisból, Novemb. 6 = dikán. A' Konzuláris *Moniteur* ismét ilyen dorgálódzó nyilatkoztataft adott ki Helvétziára nézve: — „

„Mitsoda befolyásoknak kell Európa ellenségeinek a' Helvétziai felkeltekhez lenni? Künyű által látni, hogy Helvétziából egy második *Jersey* szigetjét akartak tfinálni, a' hol komplótoakat formálhattak, a' hol az árulókat fizethették, a' hol veszedelmes irásokat ki adhattak, a' bűnösökhöz 's Frantzia országnak minden ellenségei-

hez jó akarattal viseltethettek, 's egy szóval a' hol mind azokat a' dolgokat mivelhették volna, a' mit Jersey szigetén, a' helynek alkalmas fekvésére nézve, napnyúgoton véghez vihettek. E' képpen minden alkalmatosságok izolgáatjokra lehettek volna, hogy különösen a' Lyoni izépmánufaktúrákat, a' mellyek a' magok omladozásai között tsak most elevenültek fel, nyúghatatlanok tathassák.

„Frantzia ország nem törekedik egyeben, hanem tsak, hogy jó szomszédokra és bizonyos barátokra tehesse szert. Délről a' Spanyol Király, Liguria, és az Olasz Respublika vannak mellette; az első mind hajlandóságból mind pedig önnön javára nézve való barátja: ezek pedig az öfzfe szövetekezés' systemája szerént tsatoltattak hozzá. Napkeletre és Északra, Helvétzia, a' Bavariai Hertzeg, a' Badeni jó Hertzeg, a' Prussus Király, és Hollandia, a' szomszédjai. Az a' faktzió, a' melly Európának ellensége és felzendítője sem társakat, sem megfzenvedőket nem talál az ő kébelében. Azonközben, még is soha nem alusznak ezen mesterkedők; Genuában, Hollandiában és Helvétziában egyszersmind tettek próbát. Helvétziában gyökeret vert vala a' tölök plántáltatott zendülés: midőn azonközben szereantsére az Első Konzúl proklamátziója, egyszersiben le tsendesítette a' lármát. Mindenek visszafizá térítődtek természetü állapotjokra, a' mely szerént Frantzia ország minden felől barátságos népek által szemlélheti magát körülvétettévelenni. Ezen szereantsés állapotja Frantzia országnak, 10 esztendő alatt esett győzedelmeknek, vakmerő próbatételeknek, szereantséjatekoknak, fáradságnak. és áldozatoknak a' *resultatuma*. A' Lünevillei Kötés, a' Londoni prélimináris tzikkelek, és az Amiensi Alku, nem hogy valamely változású okoztak volna abban, hanem inkább állandóbb fundamentomra helyhezítették. Mi hasz-

na volna ma próbálgatni, azt, a' mi mind ez mái napig véghez nem vitethetett? El tűnyultaknak, vagy erőtelenebbeknek lenni gondóltatunk e' mi, most mint sem valaha vóltunk? Könnyebben ki téphetik az Océánus tenger' habjai, gyökerestől azon kösziklákat, a' mellyek negyven századoktól fogva boszszantva verik vissza azoknak tsapkodásaikat, mint: sem hogy azon faktzió, a' mely Európának és az emberiségnek ellensége, a' hadakozást, és ennek minden inségeit Napnyúgotnak kebelében fel elevenithesse, 's mindenek felett, hogy a' Frantzia nép' tsillagát tsak egy szempillantatig is meg homályosithassa."

(Folytatása annak a' dorgálódzó elő adásnak, a' mellyben ugyan ez a' *Moniteur* az Anglus irók ellen kibotsátkozott, és a' mellynek folytatása felől a' közelébb költ Kurir utolsó levelén ígéretet tettünk: — „

„Mi tudjuk, *ugymond*, hogy Anglia, a' mi Országlószékünknek leg hathatósabb előadásai által is réá nem vétetődhetett azon intézeteknek helybehagyásokra, a' mellyek ezen országlószékek iránt a' Lünevillei Kötésben elő fordulnak. — Az Angliai Országlószék maga, nem panaszkodik 's valósággal nem is panaszkodhatik, olyan dolog iránt, a' melly azokban az országokban történik, a' mellyeknek politikai lételeket meg nem esméri, és a' mellyekkel leg killebb közönséges függésben élni nem akar.

„Azon változásokat, mellyek Német Országban véghez mennek, különösen nem szíveihetik ezen irigy irók, és a' Frantzia Republikának, 's Orosz Udvarnak minden Nemzetektől, Német Országi városoktól, és Fejedelmektől köszönetet érdemű hathatós, és nemes maga viselése, szálgyanánt szogál a' tsendesség' ezen megháborítónak szemekben. Az Angliai Király elfogadta egészen a' Német Országi osztályra nézve tett inté-

zeteket, azokhoz tartja magát szorosan. Nem kell egyebet tselekedni ennek elhívására, Regensburgban lévő Ministerek voksnak olvasásánál.

„Ez ellen azt mondják a' nevezett Irók, hogy ezen elfogadás, csak a' Hannoverai V. Fejedelem részéről való megegyezés, nem pedig az Angliai Király jóvá hagyása. De hiszen, külömben mitso-da egyéb szín alatt avathatná is magát egy sziget béli Hatalmasság a' Német Birodalom dolgaiba? Melly igen megalatsonyíttatnának, a' Pétersburgi, Bétsi, Berlini, Svétziai, Dániai Udvarok, Baváriai, a' Würtenbergi, Badeni, 's Hessen Kalzfzeli Igazgató Házak, és a' Frantzia Respublika, ha azok nem tanátskozhathnának, végezhetnének, 's határozhatnának valamit, szomszédságban lévő ölzveköttetések eránt, azon Hatalmasság jóvá hagyása nélkül, a' melly előtt ez idegen dolog, és a' melly egyedül nem esméri meg a' másoktól nem függő Nemzeteknek tengereken lévő jussait! Frantzia országnak és Angliának egymáttól való függések, mostanában még eddig csak az Amiensi Kötés, egyedül az Amiensi Kötés, egyéb semmi sem, hanem csak az Amiensi Kötés. Azou szoros egybe köttetések, mellyek egy két Hatalmasságok közt azért állottak volna fel, hogy Európa több Tartományait elnyomják, szerentsére csak képzelteknek.

„Az említett irók Tirolisban egy hadakozó sereget formálnak, gondolatjaik által: de által latja azt a' Cs. Kir. Felség, hogy már két izben, a' rozsz akarók miatt forgott nagy Háborúban, a' Felséges Auszriai Monarchia. Távól van attól a' Cs. Kir. Felség, hogy kedves alattavalóinak vérét meg ne kéméllye; és azon van, hogy a' hadakozás elsőbb elztendeiben, Angliától adott költséget vissza fizelle; a' midön igallág szerént jussa volna azt kívánni, hogy 5, vagy 6 szaz milliót fizellen Anglia, a' múlt hadakozásra tett költségei megtérítésére.“

„Minden tudja, mitso da lárma'va' hívták segítségre az Orosz sereget az Anglus írók: azonban, midőn fogjokká lettek, egészen fe edékeny-ségbe mentek, és a' Nemzetek jussaiua' megtapodásával, még csak nem is akarták a' b'at oda érteni, midőn a' fogjok kitsereltetéséről volt szó. Nem felejtik el sokáig, az Oroszok, Svétzia, és Dánia, azon hallatlan kivánságokat, mellyek szülték a' Kopenhága alatt esett veres tsatát. Európa meg van az eránt gyözödve, hogy a' békeffég reá nézve leg nagyobb jó tétemény. Tudja, hogy a' szárazon folytatandó hadakozásnak nem lenne egyéb következése annál, hogy a' kereskedés által az egész világból bégyüjtött gazdagság csak egy Nemzet kezébe menne. A' száz esztendőtol fogva Európában esett, és a' józan Politikát megsértő változások, nagyobb részent az Angliával való ölzve köttetésből származtak. — — Tudja a' Frantzia Nemzet, hogy sokaknak az irigylésre ad alkalmatollagot, és hogy soká fognak tápláltatni, ellene, mind a' belső, mind a' külső egygyét nem értések, 's erre nézve oly formában helyhez teti magát, mint a' mint az *Athene* béliek Minervát le ábrázolták: *sisak leszsz a' fejében, lántsa a' kezében. Fenyegetődéssel rajta semmit se lehet venni. A' félelem nem hatja meg a' bátor szívet.*“

A' *Moniteur* ilyen leiráft hirdetett ki az Elő Konzúlnak Rouenbe való érkezéséről: —

„Az előre oda érkezett Belső Minister, a' Departamentom Préfektussa, a' Roueni Ések, Saint-Hiller és Moncey Generállokkal és a' tilztelel tévő fegyveres sereggel egygyütt eleibe jöttek a' Konzúlnak. Egy szekérben ült véle, a' felelége és a' szolgálaton itt lévő testörzők vezére. A' második szekérben Gen. Soult és két Konzuláris Adjutánfok, a' harmadikban Gen. Bessieres, és a' negyedikben Gen. Lauriston ütek. —

Hosszas volna le írni azt a' fok féle illuminátiót, örvendetes kiáltozást, evést ivást, egy szóval minden innepléseket, mellyekkel az Első Konzul ebben a' városban megtiszteltetett.

Nagy Britannia.

Londonból Oktob. 28 = ikán. Tegnap hirtelenséggel szállani kezdett a' bankók béli papiroffának betsek, minthogy olyan hír futamadott volt el, hogy az Országlószék parantsolatot adatott ki a' hajós legények fogdosására, és a' közönséges levelekben nyilvánosságosan erőstítetik, hogy a' követek között újontán folyani kezdett levelezések mellett is, te lyességgel nem hárittodhattak légyen el mind azok a' nehézségek, a' mellyek az Anglia és Frantzia ország között való békességét félbe szakalthatják. — Nem titok, hogy a' Frantziák éppen olyan mértékben erőstítik *Toulonban* a' magok tengeri erejeket, mint az Angliok nevelik a' Középtengeren a' magokét.

Nov. 9 = dikére nagy ebédhez tétetett a' Londoni új Polgármester az esztendőnként való szokás szerént kézületeket. Öt száz személyekre tétetett asztal, a' melyre 20 fogás ételeknek kellett rendre fel tétetődni, a' mellyek között, 150 tál tekenyösbéka és külömbkülömb halak, 113 tál külömbkülömb majorság, az az tsirke, pujka 's egyéb e' félek, 44 sódor, 113 pástétom, néhány sült ökör, &c, és 2016 palatzk, Maderai, Lisaboni, Bourgundiai, Rénusi, és egyéb ritka boroknak nemei, számláltatnak elő. — Ennyit egy ülő helyben meg enni-inni, 's a' mellett a' fejit az embernek néhány száz, pátriótai pohárköszöneteknek ki gondolásával törni, nem tréfa.

Orosz Birodalom.

Pétersburgból, October 19 = dikén. A' Császári testörzök között az a' szerentsélen tiszt, kiról

nem régen kihirdettetett vólt, hogy tulajdon karját egy piftolyal a' Császári kertben keresztül lötte, ez által akarván nagyobb hitelességet szerezni a' Császár éllete ellen költött öszsze esküvésnek, arra íteltetett, hogy négy felé vágattassék: hanem a' Császár Sibiériában való hóltig tartó fogságra változtatta ezen büntetést.

Olasz Ország.

Genuából Octob. 29. dikén. A' Piemonti Ersekek számát négyre határozta a' Frantzia Országglószék; a' Tortonai és Bobbioi Ersekégek megszűnnek. — Alessándria várának erőssítéséhez nagy munkával hozzá fogatott a' Frantzia Országglószék, és azt mondják, hogy azt rendelte ezen a' részen a' maga szélső határvárává, minthogy Tortonát le rontatta. *Turin* is rontatatik.

Tudománybéli Jelentés.

Moltanában egy illy tzimü Magyar munka akadt kezünkbe: *Homiletika, mellyet Tanítványi számára készített Toth Ferentz, a' Pápai Reform. Collégiumban Theologiát tanító Professor.* Nyomtatott Komáromban Özvegy Weinmüllerné betüivel 1802 esztendőben, nagyobb 8. ad rétben.

Ennek a' munkának tudós szerzője, munkája eleibe irt előjáró beszédben, azt mutatja meg, és az tsekély i életünk szerént igen helyesen, hogy minden tudományt tanító személyeknek, mind magokra, mind a' reájok bizatott tanuló ifjúságokra nézve, szükség vólna illy kézkönyveket (talám jobb vólna kézenforgó könyveknek mondani) készíteni. Magokra nézve azért, hogy valamint az Oskoláknak igazgatói, úgy a' tanuló ifjaknak szüléi, sőt az egész Közönség is nyilván tudhassák, mit és miképpen tanuljanak tanuló

fiaik — A' tanuló ifjakra nézve pedig azért, hogy az által a' sok haszontalan irkálástól firkálástól meg menekedjenek, melly nemcsak semmi hasznokra, sőt tetemes elme és testi károkra szolgál a' tanulóknak, mellyet előbb vagy később életekkel kell meg fizetni.

Ellenben az illy kézenforgó könyveknek (manualisoknak) az a' hasznok van, hogy előre meg olvasván azokat a' tanulók, mindenkor előre tudják azt, mit és miképen tanít tanítójuk, tudják mit mond azokból, és azokon kívül, és ezeket figyelmetellegeknek kára nélkül, könnyen feljegyezhetik; azt a' mit a' tanítás előtt és után megolvassanak, könnyebben és jobban meg tarthatják elméjekben, 's tovább és jobban elmélkedhetnek a' hallott tárgyakról, mert ebből áll kiváltképen a' tanulás s. a. t.

A' mi magát a' Homilétikát, tudniillik, a' prédikáció készítésnek, 's predikálásnak tudományát és mesterségét illeti, mi arról, mint nem azon gyülekezethez tartozó személyek, nem szólhatunk, és ha arról íti etet tenni akarunk, attól lehetne tartanunk, a' mit a' festőknek nagy mestere *Apelles* az ő remek munkájában gátsot tááló vargának mondott vala regenten: *Sutor ne ultra crepidam*, az az: *Kiki a' maga mesterségit érti leg jobban.* — De azomban izüükből kívánnjuk, hogy a' kegyelmes egek több illy épületes munkáknak készítésére adjanak a' tudós szerzőnek erőt és tehetséget.

* * *

Füskúti Landerer Mihály, Po'sonyi, és Pesti Nemzeti Könyvnyomtatónál, és árosnál egyéb jeles könyveken kívül, az újabbak között még e' következők is fel találtak:

- Articuli Diætales Posonienses Anni MDCCCII. in folio, vel 8vo 15 xr.
- Diarium Diætale Anni MDCCCII. Latine et Hungarice, Sectiones 21. — 5 fl. 14 xr. A'többsi folytatódik.
- Merkantilische Bemerkungen, und Vorstellungen in Bezug auf das Königreich Ungarn mit den angränzenden Oestreichischen Staaten betrachtet, einer Hochlöblichen in Kommerzwesen angeordneten Reichstags Deputation durch den ungarischen Handelsstand der Presburger, Pester, Ofea, und Raaber Handelsleute in Unterthänigkeit eingereicht 1802. gr. 8vo 45 xr.
- Articuli Novellares omnes ab Anno 1715 usque An. 1802. 2 fl. 20 xr.
- Gravamina J. J. Statuum, et Ordinum de Anno 1791. 15 xr.
- Lukáts Miklósnak Henye Hiválkodásai 8vo 24 xr.
- Parizpápai Dictionarium Latino = hungaricum, & Hungarico = latinum. Novae huic Editioni additum est Repertorium novum germanicum a Carolo Eder 8vo maj. Part. II. Posonii et Cibinii 1800. 5 fl.
- Specimen Vocabularii Theologico = Canonistici Latino = hungaricum ad usum Junioris Cleri: Deák és Magyar Theologai's Egyházi Törvény szó: tárnak próba = tétele a' fiatal Papság' hasznára. Ista P. Liguándy Zozimus, 8vo maj. 1802 — 45 xr.
- Robert Péternek született Anglusnak második útazása — 1 fl. Annak Élete, és első útazása — 1 fl.
- Schediasmata Præludialia Cogitationum conjecturalium circa Originem, sedesque antiquas, et Linguam Vhro = Magyarum populos. Quibus, ex Combinatione Scriptorum Sacrorum cum Profanis, ac Traditione Domestica a' fabulis

vindicata', cum primis depromptis tam eorundem, quam et in parte aliarum gentium, ac ab originem Historiae praesertim Primigeniae nova prorsus facies induitur. 1 fl. 30 xr.

Illyricum vetus, et novum, seu Historia Regnorum Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Bosniae, Serviae, atque Bulgariae. Fol. 1 fl. 30 xr.
Szokolóczy Venceslai Tribunal Ecclesiasticum. 4to
 1 fl. 8 xr.

Ezek a' Könyvek az Ország' Diáciumának folytatásával együtt e' következő helyeken is találatnak:

Bétsben, Nemes Trattner Urnál.

Debretzenben, Bartha István könyvkötőnél.

Győrött, Müller Ferencz könyvköt.

Gyulán, Bakai János könyvköt.

Kassán, Fűskúti Landerer Ferencz könyvnyomtatónál.

Kétskéménben, Veresmáti János könyvköt.

Komáromban, Töltésy István könyvköt.

Köszegen, Ludvig Samuel könyvköt.

Miskóltzon, Molnár Sigmund, és Szijártó Samuel könyvköt.

Lossontzon, Gergely Gábor könyvköt.

Pápán, Zöldos György könyvköt.

Pétset, Wajdinger Márton könyvköt.

Rimaszombatban, Ferentzy Samuel könyvköt.

Sáros-Patakon, Szabó János Könyvköt.

Siklóson, Tóbi János könyvköt.

Szathmáron, Abel János könyvköt.

Szegeden, Kubling József könyvköt.

Székes Fejérváratt, Lang Agoston könyvköt.

Szombatheltyen, Zöldos István könyvköt.

Veszpremben, Fejér János Kalmárnál.

Kolosvárátt, és *Szedenben*, Hochmeister Márton könyvnyomt. — Uraknál.